

1976 | 4

Szocializmus és kultúra
Képzőművészeti életünk
új minőségéről

Madács-**■**-emlékérmesek
„megvallatása”

Hajnóczy Péter
és Pál József prózai írása,
Veres János, Banos János
és Hann Ferenc versei

Nógrádi dokumentumok
a Rákóczi-szabadságharc
korából

Munkásfiatalok
országos versmondó
versenye

PALÖCFÖLD

Új igények, nagyobb követelmények alakítják a művészeti élet jelenét, formálják fejlődési irányait. Nem a remekműveket direktívák alapján megrendelő „hivatali” szándékokról van szó, hanem „egy tudást és kultúrát kereső nép várja íróink, művészeink eligazító, szép szavát, eszméltető alkotásait. Olyan alkotásokra vágyik, amelyek önmaga megismerésére, az ember otthonosan és igazságosan berendezett életének eszményeire tanítják”.

Ezek az alkotások csak akkor születhetnek meg — feltételezve persze a valóság művészi értéket teremtő megformálásának képességét —, amikor az alkotók nem divatok, „irányzatok” nyomán, hanem a valóság alapos ismeretéből építkeznek; amikor mondaniva-

lójuk a közösségnek és a közösségért fogalmazódik meg; amikor nem egymás méricskélése, rangokkal, kapcsolatokkal és anyagiakkal kifejezett presztízse a mérvadó; amikor nem a nyilatkozatok megfogalmazását, hanem a művek, eszményeket és értékeket adó alkotások révén kívánnak önmaguk, gondolataik iránt figyelmet keltetni.

Szűklátókörű provincializmus lenne nógrádi léptékkal mérni az alkotómunka fejlődési ütemét. Azok az eszmecserék, amelyek a közelmúltban alkalmat adtak a megye művészeti életét jellemző vonások felmérésére, az újabb tendenciák elemzésére — országos viszonyításokon alapultak. A megyében élők, a művészet iránt valame-

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

TARTALOM

- 3 E. A. Baller: Szocializmus és kultúra
 5 Berezky Loránd: Sikerek, gondok, remények
 7 Sulyok László: Madách-émlékermesek „megvallása”
 9 Kő-Szabó Imre: Új élet felé. Romhány
-
- 11 Veres János: Vidit az ég, Csillagok fia
 11 Banos János: Havak havában
 11 Hann Ferenc: Stílusgyakorlatok a hetvenes évek avitt divatja szerint
 12 Hajnóczy Péter: Hány óra?
 14 Hajnóczy Péter: A fűtő
 18 Pál József: Leanderlevél
 22 Tamás István: Kötéltánc, Kesely, Bal
-
- 23 Lakos György: Rákóczi és megyénk korabeli irodalma
 25 Leblancné Kelemen Mária: Dokumentumok a Rákóczi-szabadságharc Nógrád megyei eseményeihez
-
- 27 Munkásfiatalok országos versmondó versenye (Csík Pál)
 27 Palóc Múzeum, 1976 (Garamvölgyi József)
 28 Köpeczi Béla—R. Várkonyi Ágnes: II. Rákóczi Ferenc (Rásó József)
 29 Ratkó József: Törvénytelen halottaim.
 30 Iluh István: Jó reggelt, fény (Horpácsi Sándor)

★

A címlaldalon és borítón Bálványos Huba munkái

PALÖCFÖLD

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVESZETI FOLYÓIRAT

A NÓGRÁD MEGYEI TANÁCS MÖVELŐDÉSUGYI OSZTÁLYANAK LAPJA

Felelős szerkesztő: Végh Miklós. Szerkesztőség: 3100 Salgótarján, Arany János út 21. Telefon: 14-13. Kiadja a Nógrád megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Vida Edit. Terjeszti a Magyar Posta. Elfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben, és a posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József nádor tér 1. sz. Postacím: 1900 Budapest (közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-961 62 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára 5 Ft, előfizetési díj fél évre 15, egy évre 30 Ft. Megjelenik kéthavonta. Kéziratokat és rajzokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

INDEX: 25.925

76.5815 N. m. Ny. St. 1600 db

O

lyest érdeklődők előtt is közismert, hogy az elmúlt másfél évtizedben elsősorban a képzőművészet fejlődése, az alkotómunka feltételeinek javítása, a kiállítási programok gazdagodása, a mecenatúra egészséges erősödése kapta a legtöbb figyelmet. A koncentrált erőfeszítések eredményei ismertek: Nógrád (s főképpen Salgótarján) az ország művészeti térképének számon tartott, jelentős pontja.

Már ma látszik azonban, hogy a fejlődésnek ez csak az egyik nélkülözhetetlen, de csak kezdeti fázisa lehetett, hiszen az alkotók számának gyarapodása, a kiállítási és vásárlási alkalmak bővülése nem öncél — a közösségben tovább élő műveken van a hangsúly. A közönségen, mely érdeklődik, érti és befogadja az alkotásokat, s a műveken, melyek a mi világunkról, korszerűen és elkötelezetten szólnak. Ez a bonyolultabb, az alkotókat orientáló, a közösséget felkészítő nevelő munka ma már nélkülözhetetlen feltétele a továbbhaladásnak.

Képzőművészeti életünk ma tapasztalható gondjai — a stagnálás tünetei — összefüggnek azonban e terület kiemelt helyzetével is. A nagyobb és szerves fejlődésből fakadó hagyományokkal rendelkező szellemi-művészeti központok példája mutatja: ha egyik vagy másik alkotói-művészeti ág nem egy szélesebb ívű, eleven, alkotásra serkentő művészeti életnek része — belterjessé válik, éppen monopolhelyzete lesz fejlődésének legfőbb akadálya. (Ahol például a képzőművészeti életet nem segíti az irodalmi élet, nem kapcsolódhat a zenei, színházi stb. élethez, befelőlfordulása, bázisának szűkülése előbb-utóbb törvényszerűen megmutatkozik.)

Az alkotásra ösztönző légkör azonban nem csupán művészetszervező munka eredménye. Ha maguk az alkotók nem élnek a megújulást adó társadalmi kapcsolatokkal, élményekkel, ha „a tiszta forrás” absztrakcióvá válik, akkor a stagnálás, a zsákutcák gyarapodása erősödik, az eszmei biztonság törvényszerűen gyengül.

A művészeti közéletet formáló konstruktív erők nagyobb aktivitása és a kritika felelőssége, elvszerűsége az újabb kibontakozás fontos feltétele. Ma a vidéki alkotók — a helyi erők szabta lehetőségek miatt is, az országos figyelem bizonytalansága következtében is — hátrányos helyzetben vannak. (Az országos fórumok ritkán — s nem elég következetesen — értékelik a vidéki folyóiratok munkáját, a zenekritika fővárosközpontúsága is közismert, a nagyobb vidéki kiállítások méltatásában pedig időnként a személyes kapcsolatok, a privát szempontok nagyobb figyelmet kapnak, mint a művészetpolitikai, esztétikai érdekek.)

A gondok számbavétele egyúttal a továbblépés irányait is segít tisztázni. Ezért is lesz, lehet a következő időszak művészetpolitikai munkájában nagyobb szerepe az alkotókat orientáló társadalmi kapcsolatoknak, élményeknek, ezért kell — a közművelődés fejlődése kínálta lehetőségekre építve — a művészeti élet „háttérét” bővíteni, ezért kell elevenebb szellemi élet kialakításán munkálkodni — a zene, az irodalom, a színházi kultúra pozícióit javítva. Ezért nem lehet mellékes az amatőr művészeti mozgalom jövője, a nagyrendezvények koncepciója sem.

Ma alkotásra ösztönző légkörben élünk. Százvezrek életét formáló folyamatok, nemzedékek útját alakító tervek, hagyományokat teremtő kezdeményezések, izgalmas, állásfoglalásra készítő ellentmondások tanúi és részesei vagyunk. Olyan korban, amelyben a langyos jelenlét senkitől sem (a művésztől még kevésbé) fogadható el, olyan időszakban, amely az embert gazdagító, az emberért szóló szocialista művészetet ösztönzi. S ez nem határozatokkal oldható meg, de az alkotói felelősséggel együttjáró feladatokat jelent, művekben kifejeződő cselekvést igényel.

Kiss Aurél